

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
13.06.2021 р.

01-05-144S

СИЛАБУС

практики

SYLLABUS

Практика навчальна ознайомча		Educational introductory practice	
Шифр за ОП	OK 40	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань Природничі науки	10	Field of knowledge Natural Sciences	
Спеціальність Географія	106	Field of study: Geography	
Освітня програма: «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами»		Educational Program: «Constructive geography, water and mineral resources management»	

Силабус освітньої компоненти практики «Практика навчальна ознайомча» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами» спеціальності 106 Географія. Рівне. НУВГП, 2021. 10 стор.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/19413/>
(<http://ep3.nuwm.edu.ua/20959/>)

Розробник силабусу: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри геології та гідрології, в.о. завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 8 від “29” квітня 2021 року

Завідувач кафедри: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, в.о. завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Керівник (гарант) ОП: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, в.о. завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ ВГП
Протокол №10від “27”травня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ ВГП: *Хлапук Микола Миколайович, доктор технічних наук, професор.*

СЗ №-2920

© Романів О.Я., 2021
© НУВГП, 2021

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами</i>
Спеціальність	<i>106 Географія</i>
Рік навчання, семестр	<i>Перший рік, II семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>–</i>
Практичні заняття:	<i>30</i>
Самостійна робота:	<i>60</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор	 <p><i>Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, в.о. завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.</i></p>
Вікіситет	<i>URL: https://cutt.ly/cv1rqwP</i>
ORCID	<i>URL: https://orcid.org/0000-0002-2870-1322</i>
Як комунікувати	<p><i>Навчальні заняття можуть проводитися за допомогою електронного ресурсу – платформи дистанційного навчання Moodle та безкоштовного додатка для комунікацій Google Hangouts Meet https://meet.google.com/ з пакета Google for Education.</i></p> <p><i>Вхід для використання наведених інформаційних технологій здійснюється через корпоративну пошту, яка надається студентам та працівникам університету. Корпоративна пошта викладача: o.ia.romaniv@nuwm.edu.ua</i></p>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Анотація освітньої компоненти, в т.ч. мета та цілі

Зміст практики полягає у вивченні структурної організації географічного середовища України та окремих його геокомпонентів; виявленні просторових закономірностей зміни структури, морфології та властивостей окремих геокомпонентів; вивченні закономірностей формування і організації природно-господарських комплексів України у зв'язку із особливостями поєднання природно-ресурсного і господарського потенціалів країни; виявленні і фіксації спектру основних глобальних і регіональних екологічних, господарських та економічних проблем, загальній оцінці сучасної екологічної ситуації в різних регіонах України на підставі польового огляду та опису різних еколого-географічних об'єктів.

Практику проводять способом загального маршрутного аналізу зміни природних умов і регіонального рекогносцирувального вивчення окремих геокомпонентів географічного середовища. У кожному із центрів рекогносцирувального маршруту студенти-практиканти досліджують окремі складові або комплекс типових і унікальних ландшафтів та господарсько-туристичних об'єктів.

Мета практики – закріплення, поглиблення на практиці теоретичних знань, набутих у ході аудиторного та самостійного вивчення базових дисциплін, застосування здобутих знань та умінь в процесі проведення натурних (польових) фізико-, економіко- та соціально-географічних досліджень різних регіонів України; сприяння оволодінню методами експедиційних комплексних географічних досліджень для професійної підготовки студентів як майбутніх фахівців у галузі географії.

Посилання на розміщення освітнього компоненту на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua>

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність працювати автономно.

ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності.

СК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.

СК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.

СК5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

СК8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (мінерали, гірські породи, корисні копалини, гідрологічні об'єкти та їх просторово-часові параметри) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

СК9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

СК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

СК12. Здатність демонструвати розуміння географічних аспектів взаємодії в системі «природа-господарство-населення».

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР2. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПР3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПР4. Аналізувати географічний потенціал території.

ПР5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПР7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПР12. Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних геологічних, гідрологічних, географічних досліджень.

ПР17. Характеризувати комплексно природні, демогеографічні, соціально-економічні умови і ресурси територіальних об'єктів різних рангів, проводити експертизи та складати географічні, геологічні, гідрологічні, геоекологічні висновки, акти та рекомендації, принципові проектні схеми та обґрунтовувати пріоритетні напрями просторового розвитку.

Структура та зміст освітнього компонента

Перелік тем:

Тема 1. Розподіл обов'язків.

Тема 2. Організаційні питання.

Тема 3. Вивчення основних правил техніки безпеки під час проведення польових експедиційних досліджень.

Тема 4. Вивчення структурно-геологічної будови району практики і проведення польового обстеження геологічних відслонень.

Тема 5. Вивчення геоморфологічних умов і проведення польового обстеження окремих форм та елементів природного і техногенного рельєфу району практики.

Тема 6. Вивчення гідрогеологічних умов і проведення польового обстеження окремих гідрологічних об'єктів (річки, озера, джерела, водоспаду, водосховища).

Тема 7. Вивчення рослинності і оформлення гербарію.

Тема 8. Вивчення структури господарського комплексу регіону на основі літературних джерел та проведення польового обстеження соціально-економічних (виробничих, транспортних і сільськогосподарських підприємств, закладів культури, науки тощо) об'єктів.

Тема 9. Дослідження проблем і перспектив соціально-економічного розвитку регіону на основі проведення соціологічного обстеження місцевого населення.

Тема 10. Дослідження рекреаційного комплексу регіону і проведення польової екскурсії відповідно до експедиційного маршруту.

Тема 11. Розробка та створення графічних матеріалів за результатами проведення польових географічних досліджень: тематичних карт району практики, графіків, діаграм.

Тема 12. Написання і складання побригадного звіту практики.

Тема 13. Перевірка теоретичних знань, отриманих під час практики.

Засоби навчання, які застосовуються під час занять: технічні засоби (радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи); мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проєкційна апаратура; комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі; програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування тощо); бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література).

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

1. Аналітичні навички

2. Гнучкість розуму

3. Здатність логічно обґрунтовувати позицію

5. Ініціативність

7. Критичне мислення

9. Формування власної думки та прийняття рішень

Форми та методи навчання

Форми проведення занять: комплексні географічні екскурсії, тематичні екскурсії, практичні роботи. Окремі завдання виносяться на самостійне опрацювання студентів.

Методи та технології навчання: проектні технології та мультимедійні технології навчання.

Порядок та критерії оцінювання

Під час практики здійснюється поточний та підсумковий контроль виконання студентами окремих завдань та програми практики в цілому. Поточний контроль враховує відвідування студентом щоденних заходів практики, виконання всіх її розділів, перевірку записів у щоденнику практики. Максимум балів за поточний контроль – 60. Підсумковий контроль з практики здійснюється у вигляді заліку за результатами захисту звіту з практики. Максимум балів за підготовлений звіт – 40. Звіт готується та захищається студентами перед комісією кафедри. Результат заліку з практики вноситься у залікову відомість та індивідуальний план студента з диференційованою оцінкою за 100-бальною шкалою.

Поєднання навчання та досліджень

Організація і проведення навчальної практики ґрунтуються на застосуванні методів польових і камеральних географічних досліджень. Методи польових досліджень застосовуються в цілях збирання первинної фактичної географічної інформації щодо окремих об'єктів і територій, їх детального вивчення на місцевості шляхом безпосереднього спостереження, інструментальних вимірювань, польового картографування природних та суспільно-географічних об'єктів і явищ. Польові дослідження формують у студентів навички застосування комплексного підходу до досліджуваного об'єкту, процесу чи явища.

Камеральні роботи в процесі практики спрямовані на формування у студентів умінь опрацьовувати інформацію, отриману під час польових досліджень, та на основі цих даних у поєднанні з іншими матеріалами (літературними, статистичними, фондовими, довідниковими, картографічними, електронними джерелами інформації), скласти науковий звіт про виконані дослідження.

Здобувачі за результатами досліджень під час практики мають можливість долучитися спільно з керівником практики до участі в науково-дослідницьких темах, підготувати спільні наукові публікації.

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Географічна енциклопедія України: В 3 т. / За ред. О. Маринича К.: Українська Радянська Енциклопедія ім. М. Бажана, 1989-1993.
2. Маринич О.М. Фізична географія України. Підручник. К.: Знання, 2006. 511 с.
3. Нємець К.А., Нємець Л.М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу. Навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 172 с.
4. Паламарчук М. М., Паламарчук О. М.. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : посібник. К. : Знання, 1998. 416 с.
5. Соціально-економічна географія України: навч. посібник / За ред. проф. Шаблія О.І. Вид друге, перероб. і доп. Львів: Світ, 2000. 679 с.
6. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії. Одеса: Астропринт, 2009. 540 с.
7. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навч. посібник. Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.
8. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
9. Шищенко П.Г. Принципы и методы ландшафтного анализа в региональном проектировании. К.: Фитосоциоцентр, 1999. 284 с.

Додаткова література

10. Барановський М. О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України.. Ніжин, 2009. 396 с.
11. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів, 1997. 259 с.
12. Олійник Я.Б., Стецюк В.В. Природні та етнокультурні феномени України. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 246 с.
13. Определитель высших растений Украины / АН УССР; Ин-т ботаники им. Н. П. Холодного; ред. Ю. Н. Прокудин и др. Киев: Наукова думка, 1987. 548 с.
14. Підгрушний Г. П. Промисловість і регіональний розвиток України : монографія. К. : Інститут географії НАН України, 2009. 300 с.
15. Рельєф України: Навчальний посібник / [Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, О. О. Комлев, Я. С. Кравчук, Е. Т. Палієнко, Г. І. Рудько, В. В. Стецюк]; За загальною редакцією В. В. Стецюка. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 688 с.
16. Руденко В. Географія природно-ресурсного потенціалу України. Львів: Світ, 1993. 240 с.

17. Яворська В. В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні : монографія. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. 384 с.

Інформаційні ресурси

18. Адміністративно-територіальний устрій України. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/>

19. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

20. Національний атлас України. URL: <http://wdc.org.ua/atlas/>

21. Супутникові карти Google URL: <https://maps.google.com/maps>

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», розміщений документ за покликанням <http://er3.nuwm.edu.ua/4273/>. За цим документом реалізується і право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі виконаних звітів з навчальної практики відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua> за календарем.

Неформальна та інформальна освіта

На сьогодні існують відкриті онлайн-курси таких платформ, як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn тощо. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з навчальними результатами освітнього компоненту. Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, викладені у Положенні про неформальну та інформальну освіту у НУВГП <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

Під час практики здійснюється залучення фахівців, які мають досвід у сфері здійснення польових експедиційних досліджень. Зокрема це представники Рівненської комплексної геологічної партії ДП "Українська геологічна компанія", фахівці управління культури і туризму Рівненської ОДА. А також долучаються до спілкування зі студентами учасники групи радників мера міста Рівного, які займаються інтегрованим та сталим міським розвитком та іншими питаннями, які тісно переплітаються із змістом навчальної дисципліни. У кожному із центрів рекогносцирувального маршруту студенти-практиканти комунікують із представниками господарських та туристичних об'єктів з метою збору фактичних даних для підготовки звітів з практики.

Правила академічної доброчесності

В НУВГП активно пропагується політика «нульової толерантності» до будь-яких проявів академічної недоброчесності для всієї академічної спільноти університету. Здійснюється:

- перевірка навчальних завдань на плагіат (есе, рефератів, звітів з практики);*
- неприпустимим є списування та обман в освітньому процесі;*
- оцінки за роботи, в яких був виявлений плагіат, анулюються.*

Більше інформації за покликанням «Кодекс честі студента» <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>

Вимоги до відвідування

Студентові не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. За об'єктивних причин пропуску занять (лікарняні, мобільність тощо) студенти можуть самостійно опрацювати пропущений матеріал, який розміщений на платформі MOODLE.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>.

Здобувачі можуть під час практики використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно для навчальної мети.

Оновлення

З ініціативи викладача зміст даного освітнього компоненту оновлюється щорічно з урахуванням змін у законодавстві України, наукових досягнень та сучасних практик в сфері географічної науки. Студенти мотивовані долучатись до оновлення змісту навчальної практики шляхом внесення пропозицій викладачу стосовно нових форм роботи та нових тем. За ініціативність студентам можуть нараховуватися додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Здобувачі вищої освіти можуть отримати окремі результати навчання у вітчизняних та іноземних ЗВО (через освоєння освітніх компонентів або сертифікованих програм у статусі зарахованого слухача), такі результати навчання можуть бути предметом визнання. Більше інформації про академічну мобільність у Положенні про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/> та Порядку перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>

Керівник практики

*Романів Оксана Яківна,
кандидат географічних наук, доцент*